

НЕОБХІДНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НЕБАНКІВСЬКИХ НЕПРИБУТКОВИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ – УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ. Значна частина фінансових ресурсів країни обертається на фінансовому ринку. До учасників такого ринку відносять: банківські та небанківські фінансові установи. У складі останніх вирізняють неприбуткові фінансові установи – кредитні спілки та недержавні пенсійні фонди. В умовах фінансової кризи актуальним стає питання фінансового контролю за діяльністю цих установ.

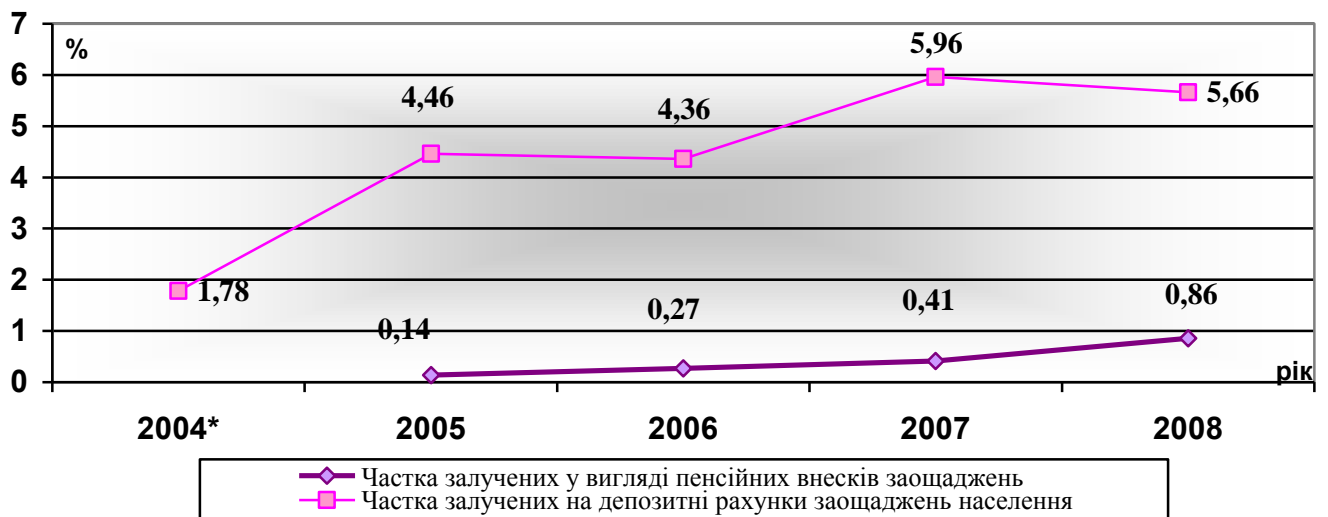
Метою тез є обґрунтування необхідності здійснення фінансового контролю за діяльністю неприбуткових фінансових установ.

Результати дослідження

Фінансовий ринок функціонує через його учасників. Одні учасники фінансовому ринку виходять на нього з вільними фінансовими ресурсами та шукають джерела інвестування, другі – пропонують такі джерела, треті – виконують роль фінансових посередників. Без перших, які повинні мати впевненість у поверненні своїх заощаджень, не буде існувати ринок взагалі. Тобто, теза про вагомий роль фінансового контролю на фінансовому ринку – своєрідного гаранта, є беззаперечною.

Фінансовий контроль на фінансовому ринку – це система дій органів державної і місцевої влади, окремих суб'єктів господарювання та фізичних осіб, яка направлена на попередження та усунення неефективного управління фінансовими ресурсами та активами з боку учасників фінансового ринку у процесі їх фінансово-господарської діяльності. Така діяльність банківських та небанківських фінансових установ і є об'єктом фінансового контролю на фінансовому ринку.

До складу небанківських фінансових установ відносять: страхові компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, ломбарди, фінансові компанії. З їх числа можна виділити фінансові установи, які мають статус неприбуткових – кредитні спілки та недержавні пенсійні фонди, основною діяльністю яких є діяльність по залученню фінансових ресурсів на депозитні та пенсійні рахунки відповідно. Так, у 2008 році такі установи залучили 6,52% заощаджень населення України (рис.1). На сьогодні це незначна величина, однак проведений аналіз свідчить про динамічне зростання як кількості таких установ, так і їх активів, тобто вони мають значний потенціал. Так, кількість кредитних спілок та недержавних пенсійних фондів зросла з 2004 року по 2008 рік – у 1,35 та 5,19 раз, а величина їх активів – у 3,13 та 15,01 раз відповідно [розраховано автором за даними 1].

* дані відсутні

Рис. 1. Частка залучених кредитними спілками та недержавними пенсійними фондами заощаджень населення України [розраховано та складено автором за даними 1, 2].

Статус неприбутковості кредитних спілок та недержавних пенсійних фондів може негативним чином позначитись на членах таких установ, які у випадку виникнення фінансових негаразд у об'єкта інвестування, мають велику вірогідність втрати заощаджень. Це пов'язано в першу чергу з тим, що неприбуткова фінансова установа не проходить процедури банкрутства та при створенні не формує статутний фонд.

Фінансовий контроль за фінансово-господарською діяльністю неприбуткових фінансових установ покликаний зменшити та в кінцевому підсумку звести таку вірогідність до нуля. Однак, для цього система фінансового контролю повинна бути ефективно організованою та дієвою.

З настанням фінансової кризи стає зрозумілим, що контроль за діяльністю фінансових установ здійснюється не достатньо ефективно. Про це свідчить поява десятків проблемних фінансових установ (як банківських, так і не банківських) та тисяч ошуканих інвесторів. Так, станом на 1 квітня 2009 року тільки за офіційними даними проблемними були 6,5% банків [3] та 14% кредитних спілок України [4]. З наведених даних видно, що кількість кредитних спілок, які мають певні складнощі більш ніж у два рази перевищує кількість таких банків. Це ще раз підтверджує необхідність забезпечення ефективного фінансового контролю за діяльністю таких установ.

Висновки. Фінансовий контроль на фінансовому ринку взагалі та небанківських неприбуткових фінансових установ зокрема відіграє надзвичайно важливу роль, - тому налагодження ефективно організованої та функціонуючої системи фінансового контролю повинно стати одним з основних пріоритетів державної політики.

Бібліографічний опис:

1. Річні звіти Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний веб-сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Results/2009/01042009.htm.
4. Коваленко В. Кредитні спілки: ризики та можливості в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business-realty.com.ua/_articles_2451.html.